

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Etiamsi nulla causa esset libera, effectus aliqui essent quodammodo
contingentes. c. 4.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

Caietan.

abest, vt si necessario operetur, tollat libertatem secundæ causæ. Ad posterius respondet etiam bene Caietanus, primam causam etiam si principalis sit & potissima, atque hac ratione prior, non attingere effectum in aliquo priori, antequam voluntas creata cooperetur, vt ex disput. 88. c. 3. comperitur est.

Obiectio.

Solutio.

Cæterum obijcies, Prima causa non pendet à secunda in operando: ergo prius quam illa attingit effectum. Respondeo, primam quidem causam non pendere à secunda in hoc sensu, vt ab illa non recipiat virtutem ad operandum, sed pendet ab illa, quatenus sine illa non potest operationem, præsertim liberam in ipsa efficere, & ideo simul debeant ad eam cooperari. Et sane oportebat Scotum esse memorem: docuerat enim oppositum in 2. distinctione 37. q. 1. §. Ad solutionem, & in 4. d. 49. q. 6. §. Duo ergo, quem in disput. 88. cap. 3. retulimus. Atque, vt cap. 1. dicebamus, si prima causa necessario operans, quia prior est, prius attingeret effectum: etiam nunc cum libere operatur, quia prior est, eodem modo prius attingit, & ita nullam libertatem nostræ voluntati relinqueret. Quod si nunc, cum libere operatur, non prius attingit, & ita nec libertatem impedit, elucitur nec tunc, etiam si necessario operaretur, prius effectum producturam.

CAPVT IV.

Etiam si nulla causa esset libera, effectus alii qui essent quodammodo contingentes.

Quorundam opinio. Gabriel. Corduba.

Aristot.

Henric.

Sunt qui absolute dicant, nulla causa existente libera & indifferenti ad operandum, non posse esse effectum vlllo modo contingentem. Sic docent Gabriel & Corduba locis citatis. Probant vero id, quia non existente causa libera, omnia essent ad vnam partem determinata vi, & necessitate naturæ: ergo nulla essent contingencia. Sic enim Arist. 1. perihet. c. 8. definit contingens, *Quod non est ad vnam partem determinatum.*

Mihi tamen placet sententia Henrici quodlib. 8. q. 4. qui docet, duplex esse contingens, aut bifariam aliquid dici posse contingens (controversia enim non de re, sed de voce videtur esse) primum dicitur ea parte effectus, quando talis natura est, vt non repugnet ei esse, vel non esse, sed ex principijs intrinsicis vtrumque ei accidere possit. Tales sunt res omnes corruptibiles comparatæ causis etiam creatis, à quibus produci, & corrumpi, aut impediri possunt. Sic homo potest esse & non esse, pluvia similiter, &c. Deinde dicitur contingens ex parte causæ liberæ, & cum indifferentia operantis.

Colligit ergo Henricus, contingens priori illo modo esse posse, nulla causa existente libera, eo quod res creatæ præsertim corruptibiles talis naturæ sunt, vt esse possint, & non esse: atque idcirco dicuntur non necessariæ: non necessarium autem idem omnino est quod contingens, quod potest esse & non esse. Sicut ergo hæres impediatur, vel corrumpatur ab agente necessario, seu à libero, ipsa nihilominus ex se possunt esse & non esse, & ideo contingentes vocantur. Præterea dicit, in eo casu nullum effectum relatum ad causam esse contingentem, quia cum causæ naturaliter, & necessario operantur, quicquid efficiunt, aut producendo, aut corrumpendo, aut impediendo non

contingenter, sed necessario efficiunt. Nam causa libera sola est, quæ ex forma apprehensa cum indifferentia ad vtramque partem agit: cæteræ vero ad vnam partem determinatæ sunt. De contingentia hoc posteriori modo loquitur Aristot. loco citato, quocirca opinioni Henrici nullo modo aduersatur.

ARTICVLVS VII.

Vtrum numerus prædestinatorum sit certus.

A Doctum sic proceditur. Videtur quod numerus prædestinatorum non sit certus. Numerus enim, cui potest fieri additio, non est certus: sed numero prædestinatorum potest fieri additio vt videtur: dicitur enim Deut. 1. c. Dominus Deus noster ad dat ad hunc numerum multa millia. Glo. 1. definitum apud Deum, qui nouit qui sunt eius. Ergo numerus prædestinatorum non est certus.

2. Præterea. Non potest assignari ratio, quare magis in hoc numero, quam in alio Deus homines præordinet ad salutem, sed nihil à Deo sine ratione disponitur. Ergo non est certus numerus saluandorum præordinatus à Deo.

3. Præterea. Operatio Dei est perfectior quam operatio naturæ. Sed in operibus naturæ bonum inuenitur, vt in pluribus, defectus autem, & malū vtriusque paucioribus. Si igitur à Deo institueretur numerus saluandorum, plures essent saluandi quam damnandi. Cuius contrarium ostenditur Matth. 7. vbi dicitur. *Lata & spatiosa est via, quæ ducit ad perditionem, & multi sunt, qui intrant per eam. Angusta est porta, & arcta via, quæ ducit ad vitam, & pauci sunt, qui inueniunt eam.* Non ergo est præordinatus à Deo numerus saluandorum.

Sed contra est, quod August. dicit in 1. lib. de Corrupt. & Grat. Certus est prædestinatorum numerus, quineque augeri potest, neque minui.

Respondeo dicendum, quod numerus prædestinatorum est certus. Sed quidem dixerunt eum esse certum formaliter, sed non materialiter: vt puta, si diceremus certum esse, quod centum, vel mille saluentur, non autem quod hi, vel illi. Sed hoc tollit certitudinem prædestinationis de qua iam diximus. Et ideo oportet dicere, quod numerus prædestinatorum sit certus Deo non solum formaliter, sed etiam materialiter. Sed aduertendum est, quod numerus prædestinatorum certus Deo dicitur non solum ratione cognitionis, quia scilicet scit quod sunt saluandus: sic enim Deo certus est etiam numerus guttarum pluviæ & arenæ maris, sed ratione

tionem electionis & definitionis cuiusdam.

Ad cuius euidenciam esse sciendum, omne agens intendit facere aliquid finitum, vt ex supradictis de infinito apparet. Quicumque autem intendit aliquam determinatam mensuram in suo effectu, excoigit aliquem numerum in partibus essentialibus eius quæ per se requiruntur ad perfectionem totius. Non enim per se eligit aliquem numerum in his, quæ non principaliter requiruntur, sed solum propter aliud: Sed in tanto numero accipit huiusmodi; in quantum sunt necessaria propter aliud. Sicut edificator excoigit determinatam mensuram domus, & etiam determinatum numerum mansionum, quas vult facere in domo, & determinatum numerum mensurarum parietis vel tecti. Non autem eligit determinatum numerum lapidum, sed accipit tot quot sufficiunt ad explendam tantam mensuram parietis. Sic igitur considerandum est in Deo, respectu totius vniuersitatis, quæ est eius effectus. Præordinauit enim in qua mensura deberet esse totum vniuersum, & quis numerus esset conueniens essentialibus partibus vniuersi: quæ scilicet habet aliquo modo ordinem ad perpetuitatem quod scilicet sphaeræ, quod stellæ, quod elementa, quod species rerum. Individua vero corruptibilia non ordinantur ad bonum vniuersi, quasi principaliter, sed quasi secundario in quantum in eis saluatur bonum speciei. Vnde licet Deus sciat numerum omnium individuorum non tamen numerus vel bonum, vel culicum, vel aliquorum huiusmodi est per se præordinatus à Deo. Sed tot huiusmodi diuina prouidentia produxit, quot sufficiunt ad specierum conseruationem. Inter omnes autem creaturas principaliter ordinantur ad bonum vniuersi, creaturæ rationales, quæ in quantum huiusmodi incorruptibiles sunt, & potissimæ illæ, quæ beatitudinem consequuntur, quæ immediatius attingunt vltimum finem. Vnde certus est Deo numerus prædestinatorum non solum per modum cognitionis, sed etiam per modum cuiusdam principalis præfinitionis. Non sic autem omnino est de numero reproborum, qui videntur esse præordinati à Deo in bonum electorum, quibus omnia cooperantur in bonum. De numero autem omnium prædestinatorum hominum, quis sit, dicunt quidam, quod tot ex hominibus saluabuntur, quot Angeli ceciderunt. Quidam vero, quod tot saluabuntur quot Angeli remanserunt. Quidam vero, quod tot ex hominibus saluabuntur,

quot Angeli ceciderunt, & insuper tot quot fuerunt Angeli creati. Sed melius dicitur, quod soli Deo est cognitus numerus electorum in superna felicitate loquendus.

Ad primum ergo dicendum, quod verbum illud Deuter. est intelligendum de illis, qui sunt prænotati à Deo respectu præsentis iustitiæ. Horum enim numerus & augetur & minuitur, & non numerus prædestinatorum.

Ad secundum dicendum, quod ratio quantitatis alicuius partis accipienda est ex proportionem illius partis ad totum. Sic enim est apud Deum ratio, quare tot stellas fecerit, vel tot rerum species, & quare tot prædestinavit ex proportionem partium principalium ad bonum vniuersi.

Ad tertium dicendum, quod bonum proportionatum communi statui naturæ accidit, vt in pluribus, & deficit ab hoc bono, vt in paucioribus. Sed bonum, quod excedit communem statum naturæ, inuenitur vt in paucioribus, & deficit ab hoc bono vt in pluribus. Sicut patet, quod plures homines sunt qui habent sufficientem scientiam ad regimen vitæ suæ, pauciores autem, qui hac scientia carent, qui moriones vel stulti dicuntur: sed paucissimi sunt respectu aliarum, qui attingunt ad habendam profundam scientiam intelligibilium rerum. Cum igitur beatitudo æterna in visione Dei consistens excedat communem statum naturæ, & præcipue secundum quod est gratia destituta per corruptionem originalis peccati, pauciores sunt, qui saluantur. Et in hoc etiam maxime misericordia Dei apparet, quod aliquos in illam salutem erigit, à qua plerissimi deficiunt, secundum communem cursum & inclinationem naturæ.

Prior conclusio est. Numerus prædestinatorum non tantum est certus formaliter; sed etiam materialiter: hoc est, non tantum certum est quod sint prædestinati, sed etiam qui sint. Posterior conclusio, Non tamen est certus numerus ex præscientia, sed etiam ex præfinitione quadam principali. Numerus autem reproborum, & aliarum rerum, quæ non ordinantur principaliter ad bonum vniuersi, sed secundarie, non item.

DISPUTATIO CI.

Quo pacto numerus prædestinatorum certus sit.

Due Scholasticarum sententia, cap. 1.

Postrema sententia, cap. 2.

Quomodo vere dicatur; Reprobis non potest saluari: & prædestinatus, aut saluandus non potest damnari, cap. 3.

Plures esse reprobos, quam prædestinatos, cap. 4.

LII

CA.

Vasquez in 1. part. Tom. I.